

Parlamentul
Republicii Moldova

46 nr. 26/02-21
1 martie 2024

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

Biroul Permanent al Parlamentului Republicii Moldova

În conformitate cu prevederile art. 73 din Constituția Republicii Moldova și art. 47 din Regulamentul Parlamentului, se înaintează cu titlu de inițiativă legislativă proiectul de lege privind pilotarea votului prin corespondență

Anexă:

- Proiectul de lege;
- Nota informativă.

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA		
D.D.P. Nr. 65		
"01"	03	2024
Ora		

Deputați în Parlament

Dorian Istrate	Marian Livășanu
Radu Mavric	Cojoceri Boghena
Korab Morcov	Prodea Vasile
Oleg Canabur	Andriien Chepur
Lazar Denin Sergiu	Italie Iacob
Igor Grosu	Portevschi Vasile
Landara Mina	Moșchior Vasile
Victoria Casacu	Rosca Roman
Deuta Niko	Trubee Alexandr
Adrian Marceles	Viorel Borda
Somov Vasile	Poia Ion
Ion Grosu	Natalia Davidovici
	Valentina Gheta
	Doina Gherman

Ion Spac

Cratunescu Esilica
E. Dacef

Moroza Marina

Artemie Catano

Spod Chroo

Julia Dacake

Mariana Cuzur

Leahu Mihail

Elaria Pancer

Josef Boris

Grosu Liliana

Mauc Valentina

Cioy George

Munteanu Poppe

Basist Ion

Olinda Ana

Oleg Canatui

Larisa Morac

Viorel Barda

Adrian Belli

Victor Spinu

Carp Lilian

Ana Rone

Vitali Garrone

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

LEGE

privind pilotarea votului prin corespondență

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Articolul 1. Scopul și obiectul de reglementare. Noțiuni generale

(1) Prezenta lege reglementează principiile participării la alegeri prin exercitarea votului prin corespondență, procedurile electorale specifice votului prin corespondență, precum și atribuțiile organelor electorale care vor organiza votul prin corespondență.

(2) Scopul prezentei legi este crearea cadrului normativ necesar pentru pilotarea votului prin corespondență în vederea exercitării de către cetățenii Republicii Moldova a dreptului de a alege prin metoda alternativă de vot și verificarea oportunității implementării acestei metode alternative de vot în bază permanentă.

(3) Prevederile Codului electoral nr. 325/2022 sunt aplicabile procedurilor electorale aferente exercitării votului prin corespondență, pentru aspectele care nu sunt prevăzute de prezenta lege.

(4) În sensul prezentei legi se definesc următoarele noțiuni generale: vot prin corespondență – metodă alternativă de vot, exercitată în străinătate cu utilizarea serviciilor poștale.

verificare digitală a identității alegătorului - proces digital sau tehnologic de verificare a identității alegătorului, cu utilizarea rețelelor digitale neuronale care citesc și analizează trăsăturile unice ale unei fețe umane din fotografia încărcată în sistem de către alegător și compararea acesteia cu fotografia din actul de identitate sau stabilirea identității alegătorului prin verificarea corectitudinii unor informații suplimentare pe care le are la dispoziție autoritatea de evidență a populației dar nu sunt incluse în actul de identitate (numele bunicilor, o adresă de reședință temporară etc.).

verificare umană a identității alegătorului - proces de identificare a alegătorului, de către membrul organului electoral cu utilizarea metodelor de comunicare electronică care permit analiza trăsăturilor unice ale unei fețe umane din fotografia sau video-ul încărcat în sistem

de către alegător și compararea acesteia cu fotografia din actul de identitate.

listă electorală pentru votul prin corespondență – listă electorală suplimentară în care se înscriu alegătorii care s-au înregistrat prealabil, au fost verificați și au dreptul să voteze prin corespondență.

Articolul 2. Vot direct și liber exprimat prin corespondență

(1) Alegătorul care a fost inclus în lista electorală pentru votul prin corespondență și a primit plicul cu buletinul sau buletinele de vot, votează personal. Transmiterea buletinelor de vot recepționate pentru votarea în locul unei alte persoane este interzisă.

(2) Nimeni nu este în drept să exercite presiuni asupra alegătorului pentru a-l face să voteze sau să nu voteze, precum și pentru a-l împiedica să-și exprime voința în mod independent. Alegătorul care a fost inclus în lista electorală pentru votul prin corespondență și a primit plicul cu buletinul sau buletinele de vot, este responsabil personal pentru asigurarea votului liber exprimat, iar în cazul încălcării acestui principiu să raporteze influența în modul prevăzut de lege.

(3) Fotografierea ori expunerea publică și demonstrativă a buletinului de vot completat este interzisă.

Articolul 3. Vot secret

Votarea prin corespondență este secretă, excluzându-se astfel posibilitatea de a influența voința alegătorului. Alegătorul care a fost inclus în lista electorală pentru votul prin corespondență și a primit plicul cu buletinul sau buletinele de vot, este responsabil personal pentru asigurarea secretului votului. Organele electorale asigură secretul votului prin utilizarea a două plicuri diferite, unul nominal pentru identificarea alegătorului, iar altul pentru votul secret în care se include buletinul de vot.

Articolul 4. Perioada de exercitare a votului prin corespondență

(1) Prin derogare de la alin. (1), art. (8) din Codul electoral, votul prin corespondență se exercită anticipat, înainte de ziua alegerilor. Expedierea buletinelor de vot pentru exercitarea votului prin corespondență începe cu cel târziu 20 zile înainte de ziua alegerilor. Recepționarea plicurilor exterioare de către birourile electorale pentru votul prin corespondență se finalizează cu 3 zile înainte de ziua alegerilor.

(2) Procedurile electorale detaliate ce vizează securizarea votării, păstrarea și asigurarea integrității plicurilor cu buletinele de vot recepționate în perioada stabilită de alin. (1) dar și în afara acesteia se stabilesc prin regulament aprobat de Comisia Electorală Centrală.

Articolul 5. Locul exercitării dreptului de vot prin corespondență
Dreptul de vot prin corespondență se exercită de alegătorul înregistrat pentru această procedură în locația (adresa) indicată de alegător.

Articolul 6. Titularul dreptului de a alege prin corespondență
Dreptul de a alege exercitat prin corespondență îl au persoanele indicate la art. 14 din Codul electoral, care au solicitat și au fost incluse în lista electorală pentru exercitarea votului prin corespondență.

Articolul 7. Limitele pilotării votului prin corespondență
Pilotarea votului prin corespondență va avea loc în următorul scrutin național după intrarea în vigoare a prezentei legi, în Statele Unite ale Americii și Canada.

Articolul 8. Sistemul organelor electorale pentru exercitarea votului prin corespondență

(1) Comisia Electorală Centrală este organul electoral ierarhic superior responsabil de organizarea exercitării votului prin corespondență.

(2) Consiliul electoral de circumscripție de nivelul al doilea și birourile electorale ale secțiilor de votare pentru organizarea votului prin corespondență se constituie și activează în perioada electorală.

Articolul 9. Misiunea Comisiei Electorale Centrale

Misiunea Comisiei Electorale Centrale este reprezentată de crearea condițiilor optime pentru exercitarea nestingherită de către cetățenii Republicii Moldova a dreptului de a alege exercitat prin corespondență în cadrul unor alegeri libere, corecte și incluzive, prin asigurarea respectării legislației și standardelor internaționale electorale.

Articolul 10. Atribuțiile generale ale Comisiei Electorale Centrale

În calitate de autoritate specializată în domeniul electoral și pentru asigurarea exercitării votului prin corespondență, Comisia Electorală Centrală pe lângă atribuțiile stabilite la art. 25-27 din Codul electoral:

- a) elaborează și aprobă regulamente și instrucțiuni menite să reglementeze procedurile electorale pentru exercitarea votului prin corespondență;
- b) ține și gestionează Sistemul informațional automatizat de stat „Alegeri”, elaborează și aprobă acte normative privind funcționarea subsistemelor informatice privind înregistrarea prealabilă și evidența persoanelor incluse în listele electorale pentru votul prin corespondență, evidență a alegătorilor care și-au exercitat votul prin corespondență, părți integrante ale acestuia;
- c) constituie consiliul electoral de circumscripție de nivelul al doilea pentru exercitarea votului prin corespondență și supraveghează activitatea acestuia și organelor electorale ierarhic inferioare;
- d) asigură întocmirea și verificarea listelor electorale pentru votul prin corespondență, colaborând în acest scop cu autoritățile administrației publice centrale și locale, cu Ministerul Afacerilor Externe, cu misiunile diplomatice și oficiile consulare;
- e) stabilește modelul buletinelor de vot pentru votul prin corespondență, sigiliilor autocolante, al documentelor, al formularelor și al altor acte ce țin de desfășurarea votului prin corespondență.

Articolul 11. Constituirea circumscripției electorale de nivelul al doilea pentru exercitarea votului prin corespondență

Comisia Electorală Centrală constituie distinct o circumscripție electorală de nivelul al doilea pentru exercitarea votului prin corespondență.

Articolul 12. Constituirea consiliului electoral de circumscripție de nivelul al doilea pentru exercitarea votului prin corespondență

(1) Comisia Electorală Centrală constituie distinct, consiliul electoral de circumscripție de nivelul al doilea pentru exercitarea votului prin corespondență, cu sediul în municipiul Chișinău. Consiliul va fi format dintr-un număr impar de membri, de cel puțin 7 și de cel mult 13 persoane.

(2) În cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale, al referendumurilor republicane, componența nominală a consiliului electoral de circumscripție de nivelul al doilea se confirmă de către Comisia Electorală Centrală cu cel puțin 50 de zile înainte de ziua alegerilor.

(3) Membri ai consiliului electoral de circumscripție de nivelul al doilea sunt desemnați cu cel puțin 55 de zile înainte de ziua alegerilor, după cum urmează:

- a) doi membri sunt desemnați de către Ministerul Afacerilor Externe, iar unul din aceștia exercită din oficiu funcția de președinte al consiliului electoral respectiv;
  - b) doi membri sunt desemnați de către Comisia Electorală Centrală din numărul persoanelor incluse în Registrul funcționarilor electorali;
  - c) câte un membru este desemnat de fiecare partid politic reprezentat în Parlament.
- (4) În cazul în care partidele politice nu prezintă candidaturile lor în componența consiliului electoral de circumscripție cel târziu cu 5 zile înainte de expirarea termenului de constituire a acestuia, precum și în cazul în care, după prezentarea candidaturilor de către toți subiecții cu acest drept, numărul acestora nu este suficient sau componența consiliului electoral de circumscripție constituie un număr par, locurile rămase sunt completate de Comisia Electorală Centrală din numărul persoanelor incluse în Registrul funcționarilor electorali.
- (5) În termen de 3 zile de la data confirmării componenței nominale a consiliului electoral de circumscripție, membrii acestuia aleg din rândul lor secretarul consiliului respectiv. Rezultatele acestor alegeri se comunică imediat Comisiei Electorale Centrale.
- (6) Consiliul electoral de circumscripție adoptă hotărâri cu votul majorității absolute a membrilor.

Articolul 13. Atribuțiile consiliului electoral de circumscripție de nivelul al doilea pentru exercitarea votului prin corespondență

Consiliul electoral de circumscripție are următoarele atribuții:

- a) exercită controlul asupra executării prevederilor Codului electoral nr.325/2022, prezentei legi și ale altor acte normative care conțin prevederi referitoare la organizarea și desfășurarea alegerilor;
- b) constituie secțiile de votare și birourile electorale ale secțiilor de votare pentru votul prin corespondență și supraveghează activitatea acestora;
- c) decide degrevarea sau, după caz, convocarea membrilor birourilor electorale pe perioada activității lor în componența acestor birouri;
- d) distribuie birourilor electorale ale secțiilor de votare, mijloace financiare, precum și asigură aprovizionarea acestora cu materiale și formulare ale documentelor electorale necesare organizării și desfășurării în bune condiții a procesului electoral prin corespondență;
- e) asigură implementarea verificării digitale sau după caz, verificării umane a identității alegătorilor, care s-au înregistrat prealabil pentru exercitarea votului prin corespondență și introduc datele despre acești

alegători în listele electorale pentru votul prin corespondență, introduc și operează modificări la aceste listele electorale;

f) stabilește tirajul buletinelor de vot și sigiliilor autocolante ce urmează a fi tipărite pentru asigurarea exercitării votului prin corespondență;

g) asigură păstrarea, expedierea și recepționarea plicurilor cu buletine de vot și alte materiale pentru exercitarea votului prin corespondență;

h) colectează și sistematizează informații de la birourile electorale ale secțiilor de votare privind prezența alegătorilor la votare, după caz, operează modificările indicate la alin. (2) art. 4;

i) centralizează rezultatele votării din circumscripție, prezintă Comisiei Electorale Centrale documentele și materialele electorale, asigură afișarea acestora.

Articolul 14. Constituirea secțiilor de votare și a birourilor electorale ale secțiilor de votare pentru votul prin corespondență

(1) Pentru a efectua votarea și numărarea voturilor, circumscripția electorală de nivelul al doilea pentru exercitarea votului prin corespondență se divizează în secții de votare pentru exercitarea votului prin corespondență. Constituirea secțiilor de votare indicate are loc cu avizul prealabil al Ministerului Afacerilor Externe privind îndeplinirea condiției ce vizează obținerea acordului autorităților competente ale țării gazdă și posibilitatea asigurării din punct de vedere tehnic și logistic a procesului de votare și numărare a voturilor.

(2) Secțiile de votare se constituie, cu cel puțin 30 de zile înainte de data alegerilor, dacă cuprind cel puțin 300 și cel mult 2500 de alegători incluși în listele electorale pentru votul prin corespondență pe teritoriul unei țări sau regiuni ale țării.

(3) Birourile electorale ale secțiilor de votare pentru exercitarea votului prin corespondență se constituie de către consiliul electoral de circumscripție cu cel puțin 25 de zile înainte de ziua alegerilor, dintr-un număr impar de membri, de cel puțin 5 și cel mult 11 persoane. Biroul electoral al secțiilor de votare pentru exercitarea votului prin corespondență își desfășoară activitatea în țara gazdă, de regulă în incinta misiunii diplomatice sau oficiului consular al Republicii Moldova și în locațiile avizate de Ministerul Afacerilor Externe.

(4) Membrii biroului electoral al secției de votare se desemnează după cum urmează:

a) un membru este desemnat de către Ministerul Afacerilor Externe, acesta exercită din oficiu funcția de președinte al biroului electoral respectiv;

- b) un membru este desemnat de către Comisia Electorală Centrală din numărul persoanelor incluse în Registrul funcționarilor electorali;
- c) câte un membru este desemnat de fiecare partid politic reprezentat în Parlament.

(5) În cazul în care entitățile nu prezintă candidaturile lor în componența biroului electoral al secției de votare cel târziu cu 5 zile înainte de expirarea termenului de constituire a biroului, precum și în cazul în care după prezentarea de către toți subiecții cu acest drept numărul acestora nu este suficient sau componența biroului electoral al secției de votare constituie un număr par, locurile rămase sunt completate de consiliul electoral de circumscripție, la propunerea Comisiei Electorale Centrale, din rândul persoanelor incluse în Registrul funcționarilor electorali.

(6) În termen de două zile de la data constituirii biroului electoral al secției de votare, membrii acestuia aleg din rândul lor secretarul biroului, comunicând imediat rezultatele acestor alegeri consiliului electoral de circumscripție și aducând la cunoștința publică componența biroului electoral, sediul și modalitatea de contact.

(7) Biroul electoral al secției de votare adoptă hotărâri cu votul majorității absolute a membrilor.

(8) Din momentul stabilirii datei alegerilor, pe resursele informaționale ale Comisiei Electorale Centrale se publică periodic informații relevante legate de înregistrarea prealabilă pentru votul prin corespondență și numărul de alegători incluși în listele electorale pentru votul prin corespondență.

Articolul 15. Atribuțiile biroului electoral al secției de votare

(1) În perioada sa de activitate, în afară de atribuțiile stabilite la art. 41 din Codul electoral nr. 325/2022, biroul electoral al secției de votare pentru votul prin corespondență exercită următoarele atribuții:

- a) expediază materialele electorale, recepționează și păstrează plicurile exterioare, sigiliile autocolante și alte materiale electorale pentru asigurarea exercitării votului prin corespondență,
- b) examinează solicitările în legătură cu erorile din listele electorale pentru votul prin corespondență.

(2) La toate operațiunile efectuate de către birourile electorale pot asista persoanele autorizate.

Articolul 16. Asigurarea mijloacelor necesare pentru desfășurarea votului prin corespondență

(1) Cheltuielile legate de organizarea și desfășurarea votului prin corespondență se suportă de la bugetul de stat, în limita alocațiilor aprobate prin legea bugetară anuală pentru Comisia Electorală Centrală.

(2) Cheltuielile pentru organizarea și desfășurarea votului prin corespondență sunt parte integrantă, dar distinctă a bugetului Comisiei Electorale Centrale. Ținerea evidenței contabile a cheltuielilor pentru organizarea și desfășurarea alegerilor și raportarea financiară asupra gestionării mijloacelor alocate se efectuează în conformitate cu Legea contabilității nr. 113/2007 și normele aprobate de Ministerul Finanțelor.

(3) Comisia Electorală Centrală estimează cheltuielile pentru organizarea și desfășurarea alegerilor în consultare cu Ministerul Afacerilor Externe și Ministerul Finanțelor. Devizul de cheltuieli cuprinde, separat, cheltuielile pentru asigurarea dezvoltării și menținerii subsistemului informațional destinat înregistrării pentru exercitarea votului prin corespondență și identificării la distanță a alegătorului, pentru tipărirea și procurarea plicurilor, buletinelor de vot, sigiliilor autocolante și altor materiale electorale, pentru cheltuielile poștale necesare expedierii plicurilor cu materiale electorale, pentru activitatea organelor electorale, eventual alte cheltuieli în funcție de tipul scrutinului organizat.

(4) Hotărârea privind aprobarea devizului de cheltuieli se remite, în termen de cel mult 3 zile de la adoptare autorităților de resort, în vederea asigurării mijloacelor financiare necesare organizării și desfășurării alegerilor.

(5) Mijloacele financiare nevalorificate pentru organizarea și desfășurarea votului prin corespondență se restituie la bugetul de stat.

Articolul 17. Subsistemul de evidență a alegătorilor pentru exercitarea votului prin corespondență

(1) Modul de formare, administrare și actualizare a subsistemului de evidență a alegătorilor pentru exercitarea votului prin corespondență se stabilește de Comisia Electorală Centrală.

(2) Subsistemul este parte integrantă a Registrului de stat al alegătorilor, conține module distincte necesare înregistrării pentru exercitarea votului prin corespondență, identificării la distanță și/sau electronice a alegătorilor care s-au înregistrat prealabil, evidenței plicurilor, buletinelor de vot, sigiliilor autocolante, generării automate a listelor electorale pentru votul prin corespondență.

(3) În subsistemul de evidență a alegătorilor pentru exercitarea votului prin corespondență în afară de datele generale prevăzute în Registrul de stat al alegătorilor se înscriu pentru fiecare alegător următoarele date:

a) data, luna, anul depunerii cererii de înregistrare și data, luna, anul identificării digitale sau umane a alegătorului;

b) data, luna, anul expedierii plicului cu buletinul/e de vot, sigiliile autocolante, alte materiale electorale către alegători;

c) ora, data, luna și anul recepționării de către organul electoral a plicului exterior de la alegători;

d) schimbul automat de date privind aspectele menționate la lit. c) și votarea alegătorului la secție de votare obișnuită, dacă este cazul;

e) adresa menționată în cererea de înregistrare a alegătorului peste hotarele țării (țara, localitatea, strada, casa, blocul, apartamentul, codul poștal, adresa electronică de contact și telefonul de contact);

f) alte mențiuni relevante.

(4) Datele și informațiile cuprinse în subsistemul de evidență a alegătorilor pentru exercitarea votului prin corespondență sunt destinate exclusiv proceselor electorale și sunt accesibile pe pagina web oficială a Comisiei Electorale Centrale, în limitele stabilite de aceasta.

Articolul 18. Înregistrarea pentru exercitarea votului prin corespondență

(1) Înregistrarea pentru exercitarea votului prin corespondență reprezintă o procedură prin care cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot, se înregistrează obligatoriu, prin intermediul paginii web oficiale administrate de Comisia Electorală Centrală. Scopul înregistrării este de a stabili numărul alegătorilor care își exprimă intenția de a vota prin corespondență.

(2) Înregistrarea pentru exercitarea votului prin corespondență este obligatorie. Alegătorii se pot înregistra de la data adoptării actului de stabilire a datei alegerilor și până la 45 de zile înainte de data scrutinului respectiv. În cazul desfășurării celui de-al doilea tur de scrutin al alegerilor prezidențiale și votării repetate se mențin înregistrările inițiale. Alegătorul are dreptul, în cazul în care renunță la intenția de a exercita votul prin corespondență, cel târziu cu 25 de zile înainte de ziua alegerilor, să anuleze înregistrarea efectuată anterior.

(3) Pentru a se înregistra pentru exercitarea votului prin corespondență, cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot care în ziua alegerilor se vor afla în străinătate și optează pentru exercitarea votului prin corespondență, accesează rubrica specială de pe pagina web oficială a

Comisiei Electorale Centrale, urmând instrucțiunile aprobate prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale.

(4) Procedura de înregistrare se consideră completă doar atunci când solicitantul a recepționat de la Comisia Electorală Centrală notificarea privind finalizarea procedurii de înregistrare pentru exercitarea votului prin corespondență.

(5) Prin finalizarea procedurii de înregistrare pentru exercitarea votului prin corespondență, alegătorul își exprimă voința de a participa la alegerile pentru care este activată aplicația, includerea sa în listele electorale pentru votul prin corespondență și excluderea sa din listele electorale de bază. Finalizând procedura, alegătorul își asumă totodată răspunderea că datele pe care le-a indicat sunt corecte și veridice, precum și își exprimă consimțământul ca acestea să fie prelucrate, de către persoanele autorizate din cadrul organelor electorale, în scopul organizării și desfășurării alegerilor și/sau referendumurilor.

(6) Înregistrarea este respinsă de organul electoral în următoarele cazuri:

a) nu a trecut verificarea sistemului de identificarea digitală și nici cea de verificare umană;

b) a indicat o adresă poștală (fizică) inexistentă;

c) nu a fost identificat un astfel de alegător în Registrul de stat al alegătorilor;

d) nu au fost finalizate procedurile de înregistrare;

e) de la aceeași adresă IP au fost expediate mai mult de 7 solicitări de înregistrare prealabilă pentru exercitarea votului prin corespondență;

f) la aceeași adresă poștală sunt solicitate mai mult de 7 cereri de înregistrare prealabilă pentru exercitarea votului prin corespondență;

g) alte criterii obiective indicate în actele administrative ale Comisiei Electorale Centrale.

(7) În situația în care, în termenul prevăzut la alin. (2), alegătorul a anulat înregistrarea pentru exercitarea votului prin corespondență sau plicul cu buletinele de vot nu au ajuns la organul electoral cu 3 zile înainte de ziua alegerilor, alegătorul este exclus din lista electorală pentru votul prin corespondență și inclus în lista electorală de bază.

(8) Informațiile referitoare la cetățeni colectate în urma înregistrării pentru exercitarea votului prin corespondență reprezintă date cu caracter personal și vor fi prelucrate doar de către persoanele autorizate din cadrul organelor electorale în conformitate cu Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal. Datele colectate în urma înregistrării prelabile vor fi prelucrate exclusiv în scop de organizare și

desfășurare a alegerilor și/sau referendumurilor republicane. Acestea vor fi protejate și nu vor fi dezvăluite niciunei instituții de stat din țară sau de peste hotare, cu excepția cazurilor stipulate expres de legislație.

Articolul 19. Listele electorale pentru exercitarea votului prin corespondență

(1) Listele electorale pentru exercitarea votului prin corespondență sunt documente autentificate de Comisia Electorală Centrală ce cuprind toți cetățenii cu drept de vot care s-au înregistrat pentru exercitarea votului prin corespondență.

(2) Lista electorală pentru exercitarea votului prin corespondență cuprinde datele prevăzute la alin. (2) art. 61 din Codul electoral nr. 325/2022. Listele electorale se întocmesc pe secții de votare în baza informației din sistemul de înregistrare cu respectarea condițiilor prevăzute la alin. (2) art. 14 din prezenta lege. Arondarea alegătorilor la secțiile de votare se efectuează de către funcționarii electorali, autorizați în acest sens, conform procedurii stabilite de Comisia Electorală Centrală.

(3) Listele electorale pentru exercitarea votului prin corespondență se transmit de către Comisia Electorală Centrală consiliului electoral de circumscripție de nivelul al doilea cu cel puțin 22 de zile înainte de ziua alegerilor. Lista electorală se transmite imediat biroului electoral al secției de votare pentru asigurarea verificării acesteia de către alegători, reprezentanții concurenților electorali/participanților la referendum și observatori. După efectuarea modificărilor, cu cel puțin 2 zile înainte de ziua alegerilor, listele confirmate cu semnătura electronică a Președintelui Comisiei Electorale Centrale se transmit biroului electoral.

(4) Modificările în listele electorale pot fi solicitate Comisiei Electorale Centrale sau biroului electoral și se operează cu cel puțin 3 zile înainte de ziua alegerilor. Biroul electoral comunică imediat alegătorului înregistrat pentru exercitarea votului prin corespondență prin notificare electronică la adresa de contact despre orice modificări operate în listele electorale.

(5) Pentru al doilea tur de scrutin sau votarea repetată se utilizează aceleași liste electorale pentru exercitarea votului prin corespondență.

Articolul 20. Verificarea listelor electorale pentru votul prin corespondență

Listele electorale pentru exercitarea votului prin corespondență se verifică în condițiile art. 62 din Codul electoral nr. 325/2022 cu excepțiile prevăzute de prezenta lege.

Articolul 21. Modelul și textul buletinelor de vot pentru votul prin corespondență

(1) Modelul și textul buletinului de vot pentru votul prin corespondență se stabilește printr-o hotărâre a Comisiei Electorale Centrale în condițiile art. 73 din Codul electoral nr. 325/2022, cu excepțiile prevăzute de prezenta lege. Modelul și elementele de securizare a sigiliilor autocolante se stabilesc prin dispoziția Președintelui Comisiei Electorale Centrale.

(2) În fiecare patratel a buletinului de vot, în partea dreaptă, la o distanță egală de latura de sus și cea de jos, se imprimă un cerc cu diametrul de 15 mm, în care alegătorul aplică sigiliul autocolant pentru exercitarea votului prin corespondență cu inscripția „Votat” dacă își dă votul pentru un concurent electoral sau pentru una dintre opțiunile expuse la referendum.

(3) Pentru cel de-al doilea tur de scrutin, modelul și textul buletinului de vot semnat electronic de președintele organului electoral și cu semnele de identificare electronică, se expediază de către consiliul electoral de circumscripție, electronic cu cel târziu 10 zile înainte de ziua turului II de scrutin. Buletinul de vot se expediază la adresa electronică indicată de alegător.

(4) Alegătorul imprimă personal buletinul de vot pentru turul II de scrutin în formatul disponibil la imprimanta acestuia. Autenticitatea buletinului de vot pentru turul II de scrutin este asigurată prin semnătura electronică a președintelui organului electoral, semnele de identificare electronică a buletinului și sigiliul autocolant cu inscripția „Votat”.

Articolul 22. Tipărirea buletinelor de vot pentru exercitarea votului prin corespondență

(1) Tipărirea buletinelor de vot pentru exercitarea votului prin corespondență se asigură de Comisia Electorală Centrală, cel târziu cu 21 zile înainte de ziua alegerilor, într-o cantitate corespunzătoare numărului de alegători și se expediază Consiliului electoral de circumscripție corespunzător. Pe fiecare buletin se aplică două numere, care corespund numărului de ordine al circumscripției și numărului de ordine al secției de votare respective.

(2) Buletinele de vot tipărite se păstrează la consiliul electoral de circumscripție și se remit prin intermediul birourilor electorale ale secțiilor de votare. Expedierea buletinelor de vot are loc prin intermediul poștei diplomatice sau serviciilor poștale obișnuite prestate de prestatorii de servicii poștale autorizați în țările în care plicul urmează să ajungă la destinație.

Articolul 23. Tipărirea sigiliilor autocolante pentru exercitarea votului prin corespondență

Tipărirea sigiliilor autocolante pentru exercitarea votului prin corespondență se asigură de Comisia Electorală Centrală, cel târziu cu 21 zile înainte de ziua alegerilor, într-o cantitate corespunzătoare numărului de alegători și numărului de tururi de scrutin. În cazul scrutinelor în care este posibilă organizarea celui de-al doilea tur de scrutin, sigiliile autocolante pentru eventualele tururi de scrutin se tipăresc și se expediază Consiliului electoral de circumscripție corespunzător odată cu materialele electorale pentru turul întâi, fiind împachetate în plicuri separate cu instrucțiuni separate. Pe fiecare sigiliu autocolant se aplică semne de protecție stabilite prin dispoziția Președintelui Comisiei Electorale Centrale.

Articolul 24. Conținutul plicurilor exterioare

Plicurile speciale cu buletine de vot conțin următoarele materiale electorale:

- a) plicul sau plicuri exterioare pe care este indicat numele și prenumele alegătorului și numărul de înregistrare a acestuia în lista electorală;
- b) plicul sau plicuri interioare depersonalizate;
- c) buletinul sau buletinele de vot;
- d) sigiliul sau sigiliile autocolante cu inscripția „Votat”;
- e) instrucțiunea de exercitare a votului prin corespondență;
- f) timbre pre-plătite autocolante pentru returnarea plicurilor cu buletine de vot.

Articolul 25. Perioada de votare prin corespondență

(1) Perioada de vot prin corespondență începe cu recepționarea de către alegător a materialelor electorale și se încheie odată cu recepționarea plicurilor cu buletine de vot de către organul electoral cel târziu la ora 18.00 ora locală a țării gazdă, a zilei de joi înainte de ziua alegerilor.

(2) Votarea pentru cel de-al doilea tur de scrutin, se efectuează odată cu recepționarea buletinului de vot în format electronic și se încheie odată

cu recepționarea plicurilor cu buletine de vot recepționate cel târziu la ora 18.00 ora locală a țării gazdă, a zilei de joi înainte de ziua alegerilor în cadrul turului II de scrutin.

(3) Biroul electoral decide asupra prelungirii, cu cel mult 2 ore, a termenului recepționării plicurilor cu voturile prin corespondență, în cazul în care prestatorii de servicii de curierat sau poștă au informat că urmează a fi livrate materiale electorale. Despre prelungire sunt informați consiliul electoral de circumscripție și Comisia Electorală Centrală.

Articolul 26. Expedierea plicurilor speciale

Procedurile electorale ce vizează modul de recepționare de către biroul electoral al secției de votare, păstrare a buletinelor de vot, expediere a buletinelor de vot și recepționare a acestora după votare se aprobă de Comisia Electorală Centrală reieșind din următoarele:

- a) în procesul de recepționare, păstrare și expediere a materialelor electorale pot fi implicați doar funcționarii electorali și personalul tehnic al organelor electorale sau al misiunilor diplomatice/oficiilor consulare;
- b) în cazul contractării serviciilor poștale pot fi utilizate doar serviciile de poștă diplomatică sau prestatori de servicii poștale autorizați în Statele Unite ale Americii și Canadei;
- c) la expedierea materialelor necesare votării către adresa alegătorului se întocmește obligatoriu documentul de însoțire pe care este indicată data și ora expedierii plicului, prin intermediul serviciului de curierat, poștă diplomatică sau poștă;
- d) la recepționarea materialelor electorale, alegătorul semnează și confirmă primirea plicului, indicând data și ora recepționării;
- e) alegătorul returnează curierului sau oficiului poștal plicul exterior în conformitate cu instrucțiunile expediate;
- f) statul asigură livrarea plicurilor către alegător și returul acestora prin intermediul timbrelor sau sigiliilor ce confirmă plata în avans a acestui serviciu;
- g) alegătorul poate utiliza un alt prestator de servicii de curierat sau poștale mai rapide autorizate în Statele Unite ale Americii sau Canadei, dar aceste servicii vor fi suportate financiar de alegător.

Articolul 27. Procedura de completare a buletinului de vot prin corespondență

(1) Buletinul de vot se completează de către alegător asigurând votul secret. Procedurile detaliate a ordinii de completare, sigilare și

expediere a plicurilor cu buletine de vot se vor descrie în instrucțiunea pusă la dispoziția alegătorului în plicul special.

(2) Alegătorul aplică sigiliul autocolant cu inscripția „Votat” în interiorul cercului unui singur patruleter din buletinul de vot, ceea ce înseamnă că a votat pentru concurentul electoral corespunzător sau pentru una dintre opțiunile la referendum.

(3) Un alegător poate vota numai pentru un singur concurent electoral sau pentru una dintre opțiuni la referendum.

(4) Chiar dacă alegătorul s-a înregistrat sau a votat prin corespondență, la prezentarea sa fizică la o secție de votare, biroul electoral al secției de votare îi eliberează o singură dată, un nou buletin de vot. Acest caz va fi menționat în procesul-verbal cu privire la rezultatele numărării voturilor realizat de biroul electoral al secției de votare pentru votul prin corespondență, fiind indicat la rubrica „numărul buletinelor de vot neutilizate și anulate”, precum și în lista electorală.

Articolul 28. Asigurarea securității procesului de votare prin corespondență

(1) În ziua de joi înainte de ziua alegerilor, după orele 18.00 ora locală a țării gazdă, sau după caz, orele 20.00 ora locală a țării gazdă, președintele biroului electoral al secției de votare prin corespondență, în prezența a cel puțin jumătate dintre membrii biroului, asigură numărarea plicurilor cu buletinele de vot prin corespondență recepționate de către birou. În baza evidenței plicurilor, se fac mențiunile despre plicurile exterioare primite în lista electorală la rubrica notă prin indicarea datei și orei recepționării plicului. Această informație este introdusă și în SIAS „Alegeri”, fapt care confirmă recepționarea buletinului de vot. Plicurile exterioare se păstrează în urne de vot sigilate în incinta secției de votare până la numărarea acestora.

(2) În situația alegătorilor cărora le-a fost expedit plicul cu buletin de vot și plicul exterior nu a fost recepționat la retur până la finalizarea termenului de primire a plicurilor exterioare, biroul electoral al secției de votare notifică alegătorul despre acest fapt, prin mesaj electronic expedit la adresa de contact indicată de alegător. Notificarea se echivalează cu declararea buletinului de vot expedit de birou drept anulat. Alegătorul corespunzător este exclus din lista electorală pentru votare prin corespondență și este în drept să își realizeze dreptul electoral la secția de votare unde este arondat în lista electorală de bază sau dacă se află peste hotarele țării, la oricare secție de votare constituită

peste hotarele țării cu realizarea aspectelor indicate la alin. (4) art. 27 din lege.

(3) Biroul electoral al secției de votare asigură anunțarea publică a informației despre materialele necesare votării prin corespondență expediate în adresa alegătorilor, plicurilor exterioare recepționate, dar și celor declarate nule.

Articolul 29. Numărarea și totalizarea voturilor de către biroul electoral al secției de votare

(1) În ziua de duminică, după închiderea secțiilor de votare din țara respectivă, președintele biroului electoral al secției de votare prin corespondență declară votarea încheiată și dispune închiderea secției de votare. Biroul electoral al secției de votare începe numărarea voturilor.

(2) Înainte de a începe numărarea voturilor, membrii biroului electoral al secției de votare verifică în SIAS „Alegeri” dacă sunt atestate cazuri în care alegătorii care au votat prin corespondență și-au exprimat votul la vreo secție de votare, făcând mențiunile corespunzătoare în listele electorale.

(3) Membrii biroului electoral al secției de votare verifică integritatea sigiliilor de pe urnele de vot și asigură sigilarea urnelor de vot în care vor fi plasate plicurile interioare.

(4) După desigilarea urnelor cu plicurile exterioare, acestea se numără și se exclud din procesul de numărare plicurile expediate de către alegătorii care și-au realizat dreptul de vot la secția de votare. Aceste plicuri sunt sigilate separat fără a mai fi desigilate și se consideră buletine anulate.

(5) Deschiderea și verificarea conținutului plicurilor exterioare are loc conform următoarelor proceduri:

a) după deschiderea plicului exterior se verifică dacă plicul interior este sigilat corespunzător. În cazul în care plicul interior nu este sigilat corespunzător, acesta este declarat nevalabil și este împachetat și sigilat separat cu alte plicuri similare. După extragerea plicurilor interioare depersonalizate, plicurile exterioare personalizate sunt numărate, împachetate și sigilate separat;

b) dacă plicul interior depersonalizat este sigilat corespunzător, se introduce în urna de vot sigilată, asigurându-se amestecarea și numărarea acestor plicuri;

c) se deschide urna de vot cu plicurile interioare depersonalizate și se verifică conținutul fiecărui plic în parte. Verificarea se face de către un membru al biroului electoral al secției de votare prin urmărirea dacă în

plic este doar un singur buletin de vot pentru același tip de scrutin. În cazul în care în plic se atestă mai mult decât un buletin de vot pentru același tip de scrutin, acestea sunt declarate nevalabile, fiind împachetate și sigilate separat împreună cu plicul sau plicurile. Faptul dat este consemnat în procesul-verbal al biroului electoral.

d) buletinele de vot extrase din plicurile interioare depersonalizate se numără conform procedurii stabilite de alin. (6) și alin. (8) art. 81 din Codul electoral nr. 325/2022.

(6) Întocmirea procesului-verbal cu privire la rezultatele votării este realizată conform prevederilor corespunzătoare din Codul electoral nr. 325/2022.

Articolul 30. Buletinele de vot nevalabile

(1) Pe lângă situațiile prevăzute la art. 82 din Codul electoral nr. 325/2022 se declară nevalabile buletinele de vot dacă:

a) se găsesc două sau mai multe buletine de vot pentru același tip de scrutin în plicul interior;

b) nu a fost aplicat sigiliul autocolant „Votat” în nici un cerc din nici un patrulator al buletinului de vot;

c) este indicat sau scris numele alegătorului, fapt care este echivalent cu încălcarea votului secret;

d) pe buletinul de vot sunt aplicate mai multe sigilii autocolante „Votat”.

(2) Președintele biroului electoral al secției de votare oferă tuturor membrilor biroului și persoanelor autorizate dreptul să asiste la operațiunile electorale și posibilitatea de a examina buletinul de vot care urmează a fi declarat nevalabil.

(3) Dacă membrii biroului electoral al secției de votare au îndoieli în privința valabilității buletinului de vot, problema se soluționează prin vot, iar rezultatul votării se consemnează în procesul-verbal al ședinței biroului electoral al secției de votare.

Articolul 31. Procesul-verbal și raportul biroului electoral al secției de votare

Biroul electoral al secției de votare întocmește un proces-verbal în trei exemplare, conform procedurilor și datelor indicate la art. 83 din Codul electoral nr. 325/2022.

Articolul 32. Centralizarea rezultatelor votării de către consiliul electoral de circumscripție și Comisia Electorală Centrală

După primirea proceselor-verbale și a rapoartelor birourilor electorale ale secțiilor de votare cu rezultatele numărării voturilor, consiliul electoral de circumscripție centralizează rezultatele votării în corespundere cu art. 84 din Codul electoral nr. 325/2022, iar Comisia Electorală Centrală conform art. 85 din Codul electoral nr. 325/2022.

Articolul 33. Păstrarea documentelor electorale

Documentele (materialele) electorale privind realizarea votului prin corespondență se păstrează conform prevederilor art. 87 din Codul electoral nr. 325/2022.

Articolul 34. Al doilea tur de scrutin sau votarea repetată. Prevederi speciale.

(1) În cazul stabilirii celui de-al doilea tur de scrutin sau a votării repetate, buletinul de vot se expediază în format electronic alegătorului la adresa indicată în cererea de înregistrare pentru exercitarea votului prin corespondență cel târziu cu 10 zile înainte de ziua alegerilor. Alegătorul tipărește de sine stătător buletinul de vot și urmează instrucțiunile recepționate în plicul cu materialele electorale. Autenticitatea buletinului de vot pentru turul al doilea de scrutin este asigurată prin intermediul sigiliului autocolant.

(2) Plicurile exterioare sunt expediate de alegător în timp util după recepționarea versiunii electronice a buletinului de vot. Buletinele de vot urmează a fi recepționate de către biroul electoral cel târziu în ziua de joi înainte de ziua votării.

Articolul 35. Alegeri noi

Alegeri noi prin corespondență se asigură în baza listelor electorale și înregistrării efectuate pentru alegerile ordinare declarate nevalabile sau nule.

Articolul 36. Dispoziții finale și tranzitorii

(1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării.

(2) Comisia Electorală Centrală, în termen de 3 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, va adopta actele normative necesare pentru organizarea și desfășurarea pilotării votului prin corespondență.

(3) Guvernul va asigura acoperirea cheltuielilor necesare pilotării votului prin corespondență și va propune modificările corespunzătoare la legea bugetului de stat.

(4) Rezultatele pilotării votului prin corespondență produc efecte juridice și au aceeași valoare juridică ca și rezultatele votului exercitat în secția de votare.

(5) Comisia Electorală Centrală din oficiu sau la propunerea Consiliului electoral de circumscripție va declara nule/invalida rezultatele votării în secția/secțiile de votare pentru votul prin corespondență în cazul constatării circumstanțelor obiective de comitere a fraudelor electorale.

(6) După finalizarea pilotării votului prin corespondență, în termen de 3 luni, Comisia Electorală Centrală va elabora și va prezenta Parlamentului un raport. În baza acestui raport privind pilotarea votului prin corespondență va fi analizată oportunitatea aplicării acestuia cu titlu permanent, cu operarea modificărilor corespunzătoare la Codul electoral.

Președintele Parlamentului

NOTĂ INFORMATIVĂ
la proiectul de lege privind pilotarea votului prin corespondență

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul de lege privind pilotarea votului prin corespondență a fost elaborat și înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către un grup de deputați în Parlamentul Republicii Moldova. La elaborarea proiectului au contribuit membri ai Comisiei Electorale Centrale și Ministerului Afacerilor Externe, experți în domeniul electoral și reprezentanți ai instituției prezidențiale, fiind delegați în cadrul grupului de lucru privind analiza oportunității implementării votului prin corespondență.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Proiectul de lege a fost elaborat în contextul necesității de a facilita accesul cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot aflați în străinătate la exercitarea votului și de a perfecționa modalitățile de organizare a scrutinului în afara țării, dată fiind sporirea numărului de cetățeni aflați peste hotare care participă activ la alegeri. Astfel, la ultimele scrutine a existat o prezență sporită la alegerile din străinătate. La alegerile prezidențiale din 2020 a participat un număr de 263.177 alegători, iar la alegerile prezidențiale din 2021 au participat 212.434 alegători.

Art. 38 din Constituția Republicii Moldova consfințește dreptul de vot și dreptul de a fi ales – garantat cetățenilor Republicii Moldova. Astfel, statul garantează exprimarea voinței libere a cetățenilor prin apărarea principiilor democratice și a normelor dreptului electoral. Organizarea și desfășurarea scrutinelor naționale, în particular pentru cetățenii Republicii Moldova aflați peste hotare, a demonstrat necesitatea îmbunătățirii proceselor și practicilor electorale și asigurarea drepturilor electorale.

Modificările aduse la Codul electoral nr. 325/2022 în ceea ce privește mecanismul de constituire a secțiilor de votare în străinătate și posibilitatea organizării votării pe parcursul a două zile din motive obiective (pandemii, situații excepționale, asigurarea dreptului la vot în condiții neordinare, numărul mare de alegători înregistrați la secțiile de votare de peste hotare etc.) au drept scop soluționarea problemelor specifice votării în afara țării. Cu toate acestea, pentru a fi asigurate condiții optime pentru exercitarea dreptului de vot, oriunde s-ar afla alegătorii, este imperativă facilitarea procesului votării prin metode diverse, accesibile unui număr cât mai mare de alegători. Metoda alternativă de vot, votul prin corespondență, reprezintă un instrument suplimentar care va contribui la îmbunătățirea procesului electoral, acesta din urmă devenind mai accesibil și incluziv.

În cazul votului în străinătate există numeroase dificultăți cu care se confruntă alegătorii, care nu se regăsesc în contextul votului din țară. În primul rând, distanța față de secția de votare

poate descuraja alegătorii să participe la procesul electoral și poate limita capacitatea alegătorilor de a participa la alegeri. Costurile aferente unei deplasări de zeci sau sute de kilometri pot reprezenta un impediment în participarea la alegeri, care poate limita semnificativ participarea la procesul electoral. Chiar dacă numărul de secții de votare a crescut raportat la alegerile anterioare, statul nu poate asigura organizarea unui număr suficient de secții de votare, din motive care țin de resursele financiare limitate, precum și de resursele umane necesare pentru a organiza acest proces. Contextul generat de pandemia Covid-19 a demonstrat și mai mult limitările pe care le poate aduce exprimarea dreptului de vot exclusiv în secția de votare.

Implementarea unei metode alternative de vot va contribui la eliminarea diverselor problematici și provocări cu care se confruntă pe de o parte organele electorale (aspecte de logistică și amplasare geografică a secțiilor de votare), iar pe de altă parte cetățenii Republicii Moldova aflați în străinătate (parcurea unor distanțe mari, rând imens la secțiile de votare). Este de reținut că, au fost analizate procedurile aferente implementării votului prin corespondență în România, Lituania, Polonia (2020) și Marea Britanie. Votul prin corespondență este folosit ca metodă alternativă de vot, atât pentru votul în străinătate cât și pentru votul în țară, de multe alte state precum Austria, Germania, Letonia, Italia, Franța, Slovacia, Spania, Statele Unite ale Americii, Canada, România etc. La nivel global, 53 de țări permit votul prin poștă din străinătate, iar în Uniunea Europeană 13 state permit votul prin corespondență¹. De asemenea, o rezoluție a Parlamentului European din 2022 solicită statelor membre să introducă posibilitatea aplicării votului prin corespondență la alegerile europarlamentare², inclusiv pentru a crește gradul de participare a alegătorilor.

Având în vedere experiențele diferite din aceste țări, explorate în cadrul procesului de elaborare a prezentei propuneri legislative, proiectul preia anumite componente care au produs efecte pozitive în aceste state. În ciuda anumitor lipsuri care au fost identificate în cadrul legislației și practicii din aceste state, metoda este folosită de un număr semnificativ de alegători. Pentru provocările aferente exercitării dreptului de vot în afara secției de votare identificate, legate de secretul votului, atestarea identității alegătorului, combaterea fraudei electorale, transparența procedurilor, au fost introduse reglementări care să limiteze riscurile în mod corespunzător. De asemenea, procesul de pilotare, care este o parte esențială a introducerii unei metode noi de votare, va permite identificarea oricăror provocări suplimentare și tratarea acestora.

Modelul propus se bazează pe anumite principii implementate în cadrul procesului de vot din România. În România votul prin corespondență a fost introdus prin Legea nr. 288/2015 pentru alegerile parlamentare (s-a aplicat în anul 2016) și prin Legea nr. 148/2019 pentru alegerile

¹ [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2023/751457/EPRS_BRI\(2023\)751457_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2023/751457/EPRS_BRI(2023)751457_EN.pdf)

² https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0129_EN.html

prezidențiale. Extinderea votului prin corespondență la alegerile prezidențiale a fost un rezultat al solicitărilor alegătorilor care au avut dificultăți în a vota și propunerilor înaintate de organizațiile societății civile. Dificultățile remarcate au apărut în ciuda creșterii semnificative a numărului de secții de votare din străinătate. Astfel, votul prin corespondență a fost o măsură suplimentară, care a fost apreciată ca fiind pozitivă pentru extinderea dreptului de vot al cetățenilor din străinătate.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Proiectul de lege nu are drept scop armonizarea legislației naționale cu cea a UE.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Scopul și obiectul de reglementare a proiectului de lege

Scopul proiectului de act normativ vizează crearea cadrului normativ necesar pentru pilotarea votului prin corespondență în vederea exercitării de către cetățenii Republicii Moldova a dreptului de a alege prin metoda alternativă de vot și verificarea oportunității implementării acestei metode alternative de vot în bază permanentă.

Prin prezentul proiect se reglementează principiile participării la alegeri prin exercitarea votului prin corespondență, procedurile electorale specifice votului prin corespondență, precum și atribuțiile organelor electorale care vor organiza votul prin corespondență.

Perioada de exercitare a votului prin corespondență

Proiectul prevede că prin derogare de la art. 8 alin. (1) din Codul electoral nr. 325/2022, votul prin corespondență se exercită anticipat, înainte de ziua alegerilor.

Procedurile electorale detaliate privind securizarea votării, păstrarea și asigurarea integrității plicurilor cu buletinele de vot recepționate se vor stabili prin regulament aprobat de Comisia Electorală Centrală.

Limitele pilotării votului prin corespondență

Pilotarea votului prin corespondență va avea loc în Statele Unite ale Americii și Canada.

Sistemul organelor electorale pentru exercitarea votului prin corespondență și atribuțiile specifice ale acestora aferente votului prin corespondență

Comisia Electorală Centrală - organul electoral ierarhic superior responsabil de organizare a exercitării votului prin corespondență va elabora și va aproba regulamente și instrucțiuni menite să reglementeze procedurile electorale pentru exercitarea votului prin corespondență; va elabora și va aproba acte normative privind funcționarea subsistemelor informatice privind înregistrarea prealabilă și evidența persoanelor incluse în listele electorale pentru votul prin corespondență, evidența alegătorilor care și-au exercitat votul prin corespondență, părți integrante ale acestuia.

Consiliul electoral de circumscripție de nivelul al doilea și birourile electorale ale secțiilor de votare pentru organizarea votului prin corespondență - se constituie și activează în perioada electorală.

Consiliul electoral de circumscripție pentru exercitarea votului prin corespondență va asigura implementarea verificării digitală sau, după caz, verificării umane a identității alegătorilor, care s-au înregistrat prealabil pentru exercitarea votului prin corespondență, va introduce datele despre acești alegători în listele electorale pentru votul prin corespondență, va asigura păstrarea, expedierea și recepționarea plicurilor cu buletine de vot și alte materiale pentru exercitarea votului prin corespondență.

Birourile electorale dedicate exercitării votului prin corespondență, în afară de atribuțiile stabilite la art. 41 din Codul electoral nr. 325/2022, vor expedia materialele electorale, vor recepționa și păstra plicurile exterioare, sigiliile autocolante și alte materiale electorale pentru asigurarea exercitării votului prin corespondență, precum și vor examina solicitările în legătură cu erorile din listele electorale pentru votul prin corespondență.

Înregistrarea pentru exercitarea votului prin corespondență

Potrivit proiectului, înregistrarea pentru exercitarea votului prin corespondență este obligatorie. Alegătorul are dreptul, în cazul în care renunță la intenția de a exercita votul prin corespondență, să anuleze înregistrarea efectuată anterior.

Procedura de înregistrare se va considera completă doar atunci când solicitantul a recepționat de la Comisia Electorală Centrală notificarea privind finalizarea procedurii de înregistrare pentru exercitarea votului prin corespondență. Prin finalizarea procedurii de înregistrare pentru exercitarea votului prin corespondență, alegătorul își exprimă voința de a participa la alegerile pentru care este activată aplicația, includerea sa în listele electorale pentru exercitarea votului prin corespondență și excluderea sa din listele electorale de bază.

Proiectul de lege stabilește cazurile de respingere a înregistrării de către organele electorale (indicarea unei adrese poștale (fizice) inexistente, în Registrul de stat al alegătorilor nu a fost identificat un astfel de alegător, nu au fost finalizate procedurile de înregistrare etc).

Tipărirea buletinelor de vot și sigiliilor autocolante pentru exercitarea votului prin corespondență

Tipărirea buletinelor de vot pentru exercitarea votului prin corespondență și tipărirea sigiliilor autocolante pentru exercitarea votului prin corespondență se asigură de către Comisia Electorală Centrală într-o cantitate corespunzătoare numărului de alegători.

Expedierea buletinelor de vot

Expedierea buletinelor de vot are loc prin intermediul poștei diplomatice sau serviciilor poștale obișnuite prestate de prestatorii de servicii poștale autorizați în țările în care plicul urmează să ajungă la destinație.

Pentru cel de-al doilea tur de scrutin, modelul și textul buletinului de vot se expediază de către consiliul electoral de circumscripție, electronic, cu cel târziu 10 zile înainte de ziua turului II

de scrutin. Buletinul de vot se expediază la adresa electronică indicată de alegător. Alegătorul imprimă personal buletinul de vot pentru turul II de scrutin.

Proiectul mai conține prevederi privind procedura de numărare și totalizare a voturilor de către biroul electoral al secției de votare, descrie situațiile în care buletinele de vot se declară nevalabile.

Dispoziții finale și tranzitorii

Rezultatele pilotării votului prin corespondență produc efecte juridice și au aceeași valoare juridică ca și rezultatele votului exercitat în secția de votare.

După finalizarea pilotării votului prin corespondență, în termen de 3 luni, Comisia Electorală Centrală va elabora și va prezenta Parlamentului un raport, în baza căruia va fi analizată oportunitatea aplicării acestuia cu titlu permanent, cu operarea modificărilor corespunzătoare la Codul electoral nr. 325/2022.

5. Fundamentarea economico-financiară

Pentru implementarea prevederilor prezentului proiect de act normativ va fi necesară alocarea resurselor financiare suplimentare din bugetul de stat pentru asigurarea dezvoltării și menținerii subsistemului informațional destinat înregistrării pentru exercitarea votului prin corespondență și identificării la distanță a alegătorului, pentru tipărirea și procurarea plicurilor, buletinelor de vot, sigiliilor autocolante și altor materiale electorale, pentru cheltuielile poștale necesare expedierii plicurilor cu materiale electorale, pentru activitatea organelor electorale, alte cheltuieli în funcție de tipul scrutinului organizat.

Cheltuielile suportate vor depinde de serviciul poștal ales. Respectiv, costurile serviciilor poștale pentru **Statele Unite ale Americii** sunt următoarele:

1. Pentru livrare prin poștă simplă, fără opțiuni de tracking și semnătură, cu aplicarea timbrelor preplătite.
Acest serviciu va fi utilizat doar dacă plicurile nu vor depăși greutatea de 13 oz sau 368 grame și poate fi expediat prin aplicarea timbrelor în valoare maximă de 4.27 USD (prețul nu diferă în dependență de distanță, doar în dependență de greutate). Plicurile se procura separat și costa în mediu 0.50 USD (dimensiuni 10" x 13").
2. Pentru livrare expres/rapidă ar putea fi utilizat serviciu alternativ de livrare a plicurilor "Priority Mail" cu termen de livrare de 1-3 zile. Prețul expedierii depinde de distanța livrării, SUA fiind împărțită în 9 zone. Livrarea către regiunile mai apropiate după distanță de Washington DC costă 9,25-10,75 USD (zonele 1-5), iar regiunile mai îndepărtate costă 11,60-13.45 USD (zonele 6-8), cea mai scumpă este livrarea în regiunea 9 (Seattle, San Francisco ș.a.- coasta de west a Americii) la un preț de 27,15 USD. În acest caz, plicul special Priority Mail se oferă gratuit de USPS la

comandă. Serviciul de confirmare prin semnătură la acest tip de livrare presupune un cost adițional de 4,30 USD.

Costurile pentru serviciile poștale în **Canada** sunt următoarele:

1. Pentru livrare prin poștă simplă costurile sunt de 16.16 CAD, termenii de livrare a acestuia sunt de 3 zile lucrătoare pentru livrările în provinciile proxime și 6 zile lucrătoare în provinciile îndepărtate.
2. Pentru serviciile poștale expres:
  - pentru un colet cu o greutate de 1 pound (453 grame) în cazul utilizării opțiunii *expedited* costul este de 16,29 CAD ~ 214.05 MDL, termenii de livrare a acestuia sunt de 2 zile lucrătoare pentru livrările în provinciile proxime și 4 zile lucrătoare în provinciile îndepărtate.
  - pentru un colet similar, în cazul utilizării opțiunii *xpresspost* costul este de 17,16 CAD ~ 225,48 MDL, termenii de livrare sunt 1-2 zile lucrătoare pentru livrările în provinciile proxime și 2 zile lucrătoare în cazul provinciilor îndepărtate.

Ambele opțiuni sunt dotate cu tracking number, de asemenea, există posibilitatea de a crea din cabinetul personal un *return label* cu expedierea pe email a linkului către votant, pentru a diminua din cheltuieli în situațiile când cetățenii nu vor remite plicurile înapoi.

Totodată, înregistrarea alegătorilor pentru exercitarea votului prin corespondență presupune elaborarea unei aplicații noi în acest sens sau, eventual, actualizarea aplicației „Înregistrarea prealabilă” gestionată de către Comisia Electorală Centrală, precum și efectuarea ajustărilor în sistemul informațional SIAS „Alegeri”, în particular aplicația „E-Day” (evidența participării alegătorilor în ziua alegerilor și prevenirea votului multiplu), precum și a Registrului de Stat al Alegătorilor (alegătorii care se vor înregistra pentru exercitarea votului prin corespondență, urmează a fi excluși din listele electorale din țară). În aceste scopuri sunt necesare mijloace financiare suplimentare în sumă de circa 1200,0 mii lei.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Ca urmare a adoptării proiectului de lege nu va fi necesară modificarea cadrului normativ din domeniu.

Autoritatea națională electorală va adopta reglementările necesare pentru organizarea și desfășurarea pilotării votului prin corespondență.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul de lege urmează să fie plasat pe pagina web oficială a Parlamentului Republicii Moldova și supus consultărilor publice.

8. Constatările expertizei anticorupție

Proiectul va fi supus expertizei anticorupție, conform prevederilor Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

9. Constatările expertizei de compatibilitate

Proiectul de lege nu necesită a fi supus expertizei de compatibilitate, deoarece acesta nu conține norme privind armonizarea legislației naționale cu legislația UE.

Marianus Lucrețianu
Roxo Beronice